

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2017. gada 11. oktobrī

lietā Nr. 2017-10-01

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Artūrs Kučs, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Aldis Laviņš, Sanita Osipova un Daiga Rezevska,

pēc IMEX PROVIDER LTD (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) konstitucionālās sūdzības,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, kā arī 19.² un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2017. gada 21. septembra tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrā teikuma atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam”.

Konstatējošā daļa

1. Saeima 2005. gada 21. aprīlī pieņēma Kriminālprocesa likumu, kas stājās spēkā 2005. gada 1. oktobrī.

2011. gada 8. jūlijā Saeima pieņēma likumu „Grozījumi Kriminālprocesa likumā”, ar kuru Kriminālprocesa likuma 629. pants tika papildināts ar piekto daļu. Kopš 2011. gada 11. augusta, kad 2011. gada 8. jūlija likums „Grozījumi Kriminālprocesa likumā” stājās spēkā, Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa nav grozīta un ir spēkā šādā redakcijā: „Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums, un ar tiem drīkst iepazīties procesa virzītājs, prokurors un tiesa, kas izskata šo lietu. Šā likuma 628. pantā minētās personas ar lietā esošajiem materiāliem var iepazīties ar procesa virzītāja atļauju un viņa noteiktajā apjomā.” Kriminālprocesa likuma 628. pantā minētās ar mantu saistītās personas (turpmāk arī – ar mantu saistītās personas) ir aizdomās turētais vai apsūdzētais un persona, pie kuras manta tika izņemta vai tai tika uzlikts arests, vai arī cita persona, kurai ir tiesības uz konkrēto mantu.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 631. panta trešā daļa ar 2009. gada 12. marta likumu “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” tika izteikta šobrīd spēkā esošajā redakcijā. Saskaņā ar šā panta trešās daļas otro teikumu apgabaltiesas lēmums par noziedzīgi iegūtu mantu nav pārsūdzams.

2. Satversmes tiesa 2017. gada 23. maijā pieņēma spriedumu lietā Nr. 2016-13-01 (turpmāk arī – spriedums lietā Nr. 2016-13-01). Ar minēto spriedumu Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa, ciktāl tiesa nevar pārvērtēt procesa virzītāja lēmuma par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem tiesiskumu un pamatotību, tika atzīta par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no sprieduma publicēšanas dienas. Savukārt attiecībā uz konstitucionālās sūdzības iesniedzēju lietā Nr. 2016-13-01 – sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Cell Finance” – Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa, ciktāl tiesa nevar pārvērtēt procesa virzītāja lēmuma par personas tiesībām iepazīties ar procesa

par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem tiesiskumu un pamatotību, tika atzīta par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no konstitucionālās sūdzības iesniedzējas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

3. Pieteikuma iesniedzēja – IMEX PROVIDER LTD – uzskata, ka Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrais teikums neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa nesamērīgi ierobežojot Pieteikuma iesniedzējas tiesības uz taisnīgu tiesu, jo pilnvērtīgi nenodrošinot tiesībās uz taisnīgu tiesu ietilpstošās procesuālās garantijas. Pieteikuma iesniedzējai neesot nodrošināta iespēja iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietā esošajiem materiāliem, kā arī dokumentiem, kas šai lietai pievienoti tiesas sēdes laikā, bet visi dokumenti esot bijuši pieejami procesa virzītājam. Atļauja iepazīties ar lietas materiāliem esot atkarīga tikai no procesa virzītāja subjektīvā viedokļa, tomēr viņš nevarot tikt uzskatīts par neitrālu un neieinteresētu personu šajā procesā. Turklāt procesā par noziedzīgi iegūtu mantu procesa virzītājam esot piešķirtas būtiskas un nepamatotas priekšrocības salīdzinājumā ar personu, par kuras mantas izcelsmi vai saistību ar noziedzīgu nodarījumu tiek lemts.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrais teikums liedz tai iesniegt kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas lēmumu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, bet gadījumā, ja šāds sevišķais process nebūtu uzsākts, aizskartajam mantas īpašniekam šādas tiesības būtu pamata kriminālprocesā. Tādējādi Kriminālprocesa likumā bez saprātīga pamata esot pieļauta atšķirīga attieksme pret aizskarto mantas īpašnieku procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, no vienas puses, un aizskarto mantas īpašnieku gadījumā, kad jautājums par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un rīcību ar noziedzīgi iegūto mantu tiek izlemts pamata kriminālprocesā, no otras puses.

Aizskartajam mantas īpašniekam pamata kriminālprocesā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 111.¹ panta pirmās daļas 2. punktu esot tiesības iesniegt kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas lēmumu, kurā izlemti arī mantiskie

jautājumi. Neesot pamatota Augstākās tiesas judikatūrā izteiktā atziņa, ka Kriminālprocesa likums neparedz kriminālprocesā aizskartā mantas īpašnieka tiesības iesniegt kasācijas sūdzību. Pieteikuma iesniedzēja, atsaucoties uz tiesību doktrīnu, norāda, ka Kriminālprocesa likumā lietotie jēdzieni jāinterpretē sistēmiski. Proti, Kriminālprocesa likuma 111.¹ pantā lietotais jēdziens “amatpersona” esot skatāms sistēmiski, kopsakarā ar citām Kriminālprocesa likuma normām. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 27. pantu iztiesāšanas laikā amatpersona, kas vada kriminālprocesu, esot tiesa, tādējādi arī esot jāsecina, ka aizskartajam mantas īpašniekam pamata kriminālprocesā ir tiesības iesniegt kasācijas sūdzību.

Kriminālprocesa likums aizskartajam mantas īpašniekam paredzot atšķirīgu tiesību apjomu, kas esot atkarīgs no tā, vai procesa virzītājs ir izdalījis procesu par noziedzīgi iegūtu mantu. Šāda procesa izdalīšana un uzsākšana neesot obligāta, proti, procesa virzītājs katrā konkrētā gadījumā izvērtējot un izvēloties, vai ir lietderīgi uzsākt šādu procesu. Aizskartais mantas īpašnieks gadījumā, kad jautājums par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu tiek izlemts procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, un gadījumā, kad minētais jautājums tiek izlemts pamata kriminālprocesā, atrodoties vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Abus gadījumus vienojot vairāki kopīgi elementi: aizskartais mantas īpašnieks esot procesa dalībnieks, kura tiesības rīkoties ar mantu ir ierobežotas, abos gadījumos šai personai neesot tiesību uz aizstāvību un tiesa lemjot par šīs personas mantas saistību ar noziedzīgu nodarījumu vai noziedzīgu izcelsmi, kā arī par rīcību ar šo mantu. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, šāda atšķirīga attieksme neesot attaisnojama. Tādējādi tiekot pārkāpts vienlīdzības princips.

Noteiktās atšķirīgās attieksmes leģitīmais mērķis varētu būt procesuālās ekonomijas un procesa paātrināšanas intereses, proti, savlaicīga procesā radušos mantisko jautājumu atrisināšana. Tas, ka aizskartajam mantas īpašniekam nav tiesību apelācijas tiesas nolēmumu pārsūdzēt kasācijas kārtībā, varot paātrināt galīgā nolēmuma pieņemšanu šajā procesā. Tomēr pastāvot arī citi, saudzējošāki līdzekļi, ar kuriem varētu sasniegt leģitīmo mērķi, piemēram, paredzot termiņus lietu par noziedzīgi iegūtu mantu izskatīšanai kasācijas instances tiesā. Pieteikuma iesniedzēja uzsver, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiek vērtēti tikai fakti, proti: vai manta

ir saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, un vai mantas izcelsme ir noziedzīga; vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs; vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu. Šajā procesā netiekot vērtēti tiesību jautājumi. Tādējādi tas apstāklis, ka aizskartajam mantas īpašniekam nav tiesību pārsūdzēt apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas instancē, pat ja procesā būtu pieļauti būtiski pārkāpumi, palielinot risku, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu varētu tikt pieņemts netaisnīgs nolēmums. Tāpat, ņemot vērā Kriminālprocesa likuma 59. nodaļu, neesot pamata vēl vairāk paātrināt mantisko jautājumu risināšanu kriminālprocesā un vienlaikus samazināt Pieteikuma iesniedzēja procesuālo tiesību apjomu. Līdz ar to arī labums, ko iegūst sabiedrība, neesot lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu.

Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka nepiekrīt Saeimas apsvērumiem par tiesvedības izbeigšanu, kā arī izsaka vairākus lūgumus, tai skaitā lūgumu turpināt tiesvedību lietā. Pieteikuma iesniedzēja papildus norāda, ka Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa ne vien neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, bet arī nesamērīgi ierobežo tai Satversmes 105. pantā garantētās tiesības uz īpašumu.

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, Satversmes tiesai, izvērtējot Kriminālprocesa likuma 631. panta otrā teikuma atbilstību Satversmei, esot jāņem vērā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu aizskartā mantas īpašnieka procesuālās garantijas, kas esot nepietiekamas.

4. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – nepiekrīt Pieteikuma iesniedzēja viedoklim un uzskata, ka tiesvedība lietā būtu izbeidzama.

Saeima norāda, ka lietā Nr. 2016-13-01 Satversmes tiesa lēma par to pašu prasījuma priekšmetu, kāds ir izskatāmajā lietā, proti, par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Tādējādi Satversmes tiesai, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 5. punktu, būtu pamats izbeigt tiesvedību.

Savukārt tiesvedība par Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrā teikuma atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam būtu izbeidzama,

pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 3. punktu. Pieteikuma iesniedzējas pieņēmums par tās pamattiesību aizskārumu esot balstīts uz maldīgu Kriminālprocesa likuma 111.¹ panta interpretāciju. Šī tiesību norma neparedzot aizskartā mantas īpašnieka tiesības pārsūdzēt tiesas nolēmumus, kas pieņemti, izskatot krimināllietu pēc būtības. Kriminālprocesa likuma 571. panta pirmajā daļā esot noteiktas personas, kas ir tiesīgas iesniegt kasācijas sūdzību, tomēr aizskartajam mantas īpašniekam šādu tiesību neesot.

Šādā veidā tiesību normas interpretējot un piemērojot arī Augstākās tiesas Krimināllietu departaments. Proti, Kriminālprocesa likums neparedzot aizskartā mantas īpašnieka tiesības pārsūdzēt tiesas nolēmumus, ar kuriem lieta tiek izspriesta pēc būtības, tostarp tiesības iesniegt kasācijas sūdzību. Kriminālprocesa likuma 111.¹ panta pirmās daļas 2. punktā lietotais jēdziens “amatpersona” attiecoties uz tiesnesi vai tiesu gadījumā, kad tiek pārsūdzēta tiesneša vai tiesas “rīcība” vai “lēmums”, ar kuru krimināllieta netiek izspriesta pēc būtības. Turklāt šī norma esot interpretējama un piemērojama kopsakarā ar citām Kriminālprocesa likuma normām, kurās konkretizētas lēmuma pārsūdzības tiesības, termiņi un citas prasības.

Tādējādi Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrais teikums neparedzot Pieteikuma iesniedzējai nelabvēlīgākus savu tiesību aizsardzības noteikumus kā aizskartajam mantas īpašniekam krimināllietā gadījumā, ja netiek uzsākts process par noziedzīgi iegūtu mantu. Minētā tiesību norma arī neaizskarot Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 91. panta pirmajā teikumā garantētās tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi.

Papildus Saeima vērš uzmanību uz likumprojektu “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (Nr. 630/Lp12), kas citstarp paredz pilnveidot un paplašināt aizskartā mantas īpašnieka tiesības pamata kriminālprocesā, tostarp tiesības iesniegt kasācijas sūdzību.

Likumdevējs, ņemot vērā procesa par noziedzīgi iegūtu mantu jēgu un būtību, esot izšķīries noteikt šādu lietu izskatīšanu divās instancēs. Turklāt abām tiesu instancēm esot tiesības izlemt jautājumu par mantas izcelsmi un turpmāko rīcību ar šo mantu, ņemot vērā visus tiesiskos un faktiskos apstākļus. Paredzot šāda jautājuma izskatīšanu vēl arī kasācijas instancē un pagarinot šāda procesa ilgumu, tiktu zaudēta

atsevišķā procesa par noziedzīgi iegūtu mantu jēga. Ņemot vērā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu risināmo jautājumu raksturu un būtību, varot tikt paredzēta īpaša pārsūdzības kārtība, un ar to netiekot pārkāptas personas tiesības uz taisnīgu tiesu.

Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem Saeima vērš uzmanību uz to, ka Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrais teikums nenostāda Pieteikuma iesniedzēju nevienlīdzīgā situācijā salīdzinājumā ar aizskarto mantas īpašnieku pamata kriminālprocesā. Nevienā no procesiem aizskartajam mantas īpašniekam neesot tiesību iesniegt kasācijas sūdzību par attiecīgo apelācijas instances tiesas nolēmumu, tāpēc arī Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 91. panta pirmajā teikumā paredzētās tiesības neesot aizskartas.

5. Pieaicinātā persona – Tieslietu ministrija – norāda, ka, ievērojot spriedumu lietā Nr. 2016-13-01 un ņemot vērā Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 5. punktu, pastāvot priekšnoteikums tam, lai Satversmes tiesa lemtu par tiesvedības izbeigšanu prasījuma daļā par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Tieslietu ministrija uzsver, ka pamata kriminālprocesā aizskartajam mantas īpašniekam no Kriminālprocesa likuma 111.¹ panta kopsakarā ar šā likuma 571. pantu neizriet tiesības iesniegt kasācijas sūdzību. Tādējādi šādas tiesības aizskartajam mantas īpašniekam neesot ne procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, ne pamata kriminālprocesā gadījumā, ja process par noziedzīgi iegūtu mantu nav uzsākts.

Satversme neliedzot likumdevējam noteikt, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu apelācijas instances tiesas spriedums nav pārsūdzams. Šis process esot uzskatāms par izņēmumu no vispārīgās kriminālprocesa kārtības un paredzēts mantisko jautājumu savlaicīgai atrisināšanai un procesuālās ekonomijas interesēs. Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu mērķis neesot atzīt personu par vainīgu konkrēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Satversmes 92. pants garantējot tiesības nevis uz bezgalīgu tiesas procesu, bet, tieši otrādi, uz procesu, kuram saprātīgā laika posmā jānoslēdzas ar spēkā stājušos

tiesas nolēmumu. Tādējādi Kriminālprocesa likuma 631. pants, nosakot, ka apelācijas instances tiesas lēmums par noziedzīgi iegūtu mantu nav pārsūdzams, visefektīvāk sasniedzot procesa par noziedzīgi iegūtu mantu mērķi.

6. Pieaicinātā persona – Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – Tiesībsargs) – piekrīt Pieteikuma iesniedzējas viedoklim, ka personas, kuru tiesības rīkoties ar mantu ir aizskartas sevišķā procesa ietvaros, un personas, kuru tiesības rīkoties ar mantu ir aizskartas pamata kriminālprocesa ietvaros, atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Abām šīm personu grupām esot identisks procesuālais statuss kriminālprocesā.

Tiesībsargs pievienojas Pieteikuma iesniedzējas viedoklim par aizskartā mantas īpašnieka tiesībām iesniegt kasācijas sūdzību pamata kriminālprocesa ietvaros. Tomēr Augstākās tiesas judikatūra liekot apšaubīt to, ka praksē aizskartā mantas īpašnieka tiesības uz kasācijas sūdzības iesniegšanu varētu tikt interpretētas plašāk. Lai konstatētu Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertā vienlīdzības principa pārkāpumu, esot nepieciešams secināt, ka atšķirīgā attieksme ir ne vien teorētiski iespējama, bet arī praksē pastāvoša.

Konstitucionālās sūdzības iesniegšanas brīdī Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrais teikums neesot aizskāris Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības. Tomēr Tiesībsargs papildus vērš uzmanību uz to, ka 2017. gada 22. jūnijā Saeima pieņēmusi grozījumus Kriminālprocesa likumā, kas stājušies spēkā 2017. gada 1. augustā un citstarp paredz, ka aizskartajam mantas īpašniekam, kura mantai uzlikts arests, ir tiesības iesniegt kasācijas sūdzību. Tāpēc šobrīd vienu un to pašu personu tiesības varot tikt skartas gan izlemjot mantiskos jautājumus pamata kriminālprocesā, gan izdalot tos procesā par noziedzīgi iegūtu mantu.

Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrajā teikumā noteiktais lēmuma pārsūdzības ierobežojums nodrošinot mantisko jautājumu ātrāku un efektīvāku izskatīšanu kriminālprocesā, tādējādi veicinot arī cietušo tiesību aizsardzību. Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiek vērtēts tikai ierobežots jautājumu loks. Turklāt lēmuma pārsūdzības ierobežojums sevišķajā procesā ļaujot ātrāk izlemt jautājumus par rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu neesot paredzēta tikpat pilnvērtīga personas tiesību aizsardzība kā kriminālprocesā, kurā krimināllietu izskata pēc būtības. Procesa virzītāja kompetencē esot lemt par to, vai uzsākams process par noziedzīgi iegūtu mantu, savukārt aizskartais mantas īpašnieks pret šādu procesa virzītāja rīcību varot iebilst tikai pārsūdzot pieņemto lēmumu par noziedzīgi iegūtu mantu pēc būtības.

Tiesībsargs uzskata, ka ar šobrīd spēkā esošo normatīvo regulējumu netiek panākts samērīgs līdzsvars starp atšķirīgajām interesēm kriminālprocesā un nevar atzīt par samērīgu tādu atšķirīgu attieksmi, kas paredz dažādu pārsūdzības tiesību apjomu dažādos procesos.

7. Pieaicinātā persona – Ģenerālprokuratūra – pievienojas Saeimas atbildes rakstā norādītajam un uzskata, ka attiecībā uz prasījumu atzīt Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam tiesvedība lietā būtu izbeidzama, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 5. punktu.

Ģenerālprokuratūra uzsver, ka noziedzīgu nodarījumu izmeklēšana nereti ir sarežģīts un ilgstošs process, kura ietvaros jautājumus par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un turpmāko rīcību ar šo mantu var būt nepieciešams risināt, negaidot galīgo nolēmumu pamata kriminālprocesā. No kriminālprocesa varot tikt izdalīti materiāli, lai īpaša procesa – procesa par noziedzīgi iegūtu mantu – ietvaros tiesa izlemtu šos jautājumus. Šā procesa laikā tiesai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 630. pantu jāizvērtē, vai manta ir saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, vai tās izcelsme ir noziedzīga, vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs, vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz šo mantu, kā arī jāizlemj jautājums par turpmāko rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu pamatā esot procesuālās ekonomijas princips, jo mantiskie jautājumi tiekot risināti bez neattaisnotiem izdevumiem, samazinot arī tos izdevumus, kas saistīti ar izņemtās noziedzīgi iegūtās mantas uzglabāšanu. Process par noziedzīgi iegūtu mantu atbilstoši tā mērķim esot ierobežots termiņos. Savukārt šāda procesa paildzināšana neatbilstu tā mērķim. Turklāt esot

jāņem vērā, ka šajā procesā tiek izlemts tikai viens no jautājumiem, kurus skata un par kuriem lemj tiesa, iztiesājot krimināllietu. Ja pirmstiesas kriminālprocesā ir bijis process par noziedzīgi iegūtu mantu, tad tiesa vairs nelemjot par rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu. Izņēmums esot gadījums, kad tiesa šajā procesā atzinusi, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta vai mantas izcelsme nav noziedzīga.

Jautājums par noziedzīgi iegūtu mantu tiek izlemts īpaša procesa ietvaros, proti, procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, tāpēc arī neesot pamata uzskatīt, ka personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Ģenerālprokuratūra piekrīt, ka pēc grozījumu Kriminālprocesa likumā stāšanās spēkā šā gada 1. augustā aizskartā mantas īpašnieka tiesību apjoms dažādos procesos ir atšķirīgs, tomēr esot jāņem vērā, ka tāds pats atšķirīgs tiesību apjoms ir arī pārējiem procesa dalībniekiem. Tāpēc esot jāievēro sevišķā procesa mērķis un šajā procesā skatāmo jautājumu loks, turklāt līdzīga pārsūdzības kārtība esot paredzēta arī citos ar atsevišķu jautājumu izskatīšanu saistītos procesos.

8. Pieaicinātā persona – Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Krimināltiesisko zinātņu katedras vadītāja profesore *Dr.iur.* Kristīne Strada-Rozenberga – uzsver, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu ir atzīstams par atsevišķu, patstāvīgu procesa veidu speciāla jautājuma atrisināšanai, tādējādi arī pamatprocesā šie mantiskie jautājumi vairs netiek pārskatīti. Ja tiesa pieņēmusi Kriminālprocesa likuma 630. pantā minēto lēmumu, ka manta atzīstama par noziedzīgi iegūtu, tad tiesai, iztiesājot krimināllietu, vairs neesot pamata vēlreiz lemt par rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Vērtējot aizskartā mantas īpašnieka tiesības iesniegt apelācijas un kasācijas sūdzību pamata kriminālprocesā, K. Strada-Rozenberga norāda, ka atbilstoši Kriminālprocesa likuma mērķim un sistēmiskam Kriminālprocesa likuma normu tulkojumam šādām personām ir tiesības iesniegt gan apelācijas, gan arī kasācijas sūdzību. Savukārt, liedzot personai iesniegt kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas lēmumu, tai tiktu liegtas tiesības vērsties pret galīgo lēmumu par rīcību ar mantu, un tas esot pretrunā ar taisnīguma principu.

2017. gada 1. augustā stājušies spēkā grozījumi Kriminālprocesa likumā, kas tieši paredzot aizskartā mantas īpašnieka tiesības iesniegt apelācijas un kasācijas sūdzību. Tomēr K. Strada-Rozenberga vērš uzmanību uz to, ka pārsūdzības tiesības ir paredzētas tikai tam aizskartajam mantas īpašniekam, kura mantai uzlikts arests. Tātad pastāvot acīmredzama atšķirība starp aizskartā mantas īpašnieka tiesībām pamata kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu. Mantiskie jautājumi, tostarp jautājumi par noziedzīgi iegūtu mantu, attiecoties ne tikai uz aizskarto mantas īpašnieku, bet arī uz citiem procesa dalībniekiem. Atsevišķiem procesa dalībniekiem pamata kriminālprocesā, piemēram, prokuroram, apsūdzības uzturētājam, esot paredzētas neierobežotas tiesības iesniegt apelācijas un kasācijas sūdzības.

K. Strada-Rozenberga piekrīt Pieteikuma iesniedzējas viedoklim, ka izskatāmajā lietā ir saskatāma nevienlīdzīga attieksme pret aizskarto mantas īpašnieku pamata kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu un tādējādi arī pastāvošais normatīvais regulējums nebūtu atzīstams par atbilstošu Satversmei. Turklāt problemātisks esot arī normatīvais regulējums attiecībā uz iespējamo pārsūdzības efektivitāti pamata kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu.

9. Pieaicinātā persona – Rīgas Stradiņa universitātes doktorants Mg. iur. Juris Stukāns – nepiekrīt Pieteikuma iesniedzējas viedoklim par Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrā teikuma neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Vienlīdzības principa aspektā esot jāvērtē ne tikai iespējamo lēmuma pārsūdzību skaits, bet arī mantisko jautājumu izskatīšanas tiesābūtība.

Kasācijas instances tiesa izvērtējot apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, proti, noskaidrojot Krimināllikuma pārkāpumu un Kriminālprocesa likuma būtisko pārkāpumu esību vai neesību. Vienlaikus kasācijas sūdzības vai protesti parasti tiek izskatīti rakstveida procesā. Arī Kriminālprocesa likuma regulējums no 2017. gada 1. augusta paredzot, ka apelācijas sūdzību, kurā izteiktais lūgums attiecas tikai uz noziedzīgi iegūtu mantu, apelācijas instances tiesa var skatīt rakstveida procesā. Personas lūgums par mutvārdu procesu tai neesot saistošs.

J. Stukāns uzsver, ka salīdzinājumā ar pamata kriminālprocesu Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas regulējums ir atšķirīgs tādā ziņā, ka visi lietas apstākļi tiek izskatīti mutvārdu procesā divās tiesu instancēs. Tādējādi tiesa vērtējot gan faktiskos, gan arī juridiskos apstākļus un nodrošinot ar mantu saistītajai personai iespēju īstenot savas tiesības. Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrais teikums salīdzinājumā ar vispārīgo Kriminālprocesa likuma kārtību nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi un vienādas iespējas aizskartajam mantas īpašniekam. Izvērtējot procesa par noziedzīgi iegūtu mantu būtību un personas iespējas īstenot savas tiesības, neesot pamata atzīt, ka ar ierobežojumu pārsūdzēt apgabaltiesas nolēmumu tās tiktu samazinātas vai ierobežotas.

J. Stukāns uzskata, ka likumdevējs pamatoti noteicis atšķirīgu tiesu instanču skaitu pamata kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, vienlaikus nodrošinot ar mantu saistītajām personām vienādas iespējas īstenot savas tiesības. Turklāt attiecībā uz vairākiem Kriminālprocesa likumā paredzētiem gadījumiem likumdevējs esot izšķīries noteikt atšķirīgu nolēmuma pārsūdzēšanas kārtību un kriminālprocesa izskatīšanas formu. Ņemot vērā tiesas procesu saturu, būtību un tiesas kompetenci, šādam dažādu procesu savstarpējam salīdzinājumam neesot juridiska pamatojuma.

Secinājumu daļa

10. Šīs lietas sagatavošana izskatīšanai tika pabeigta 2017. gada 11. augustā. 2017. gada 6. septembra rīcības sēdē tika nolemts to rakstveida procesā izskatīt 2017. gada 21. septembrī.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 28.¹ panta otro daļu piecpadsmit dienu laikā pēc tam, kad saņemts paziņojums par lietas izskatīšanu rakstveida procesā, lietas dalībniekiem ir tiesības iepazīties ar lietas materiāliem un rakstveidā izteikt savu viedokli par tiem.

Satversmes tiesā 2017. gada 18. septembrī saņemts Pieteikuma iesniedzējas rakstveida viedoklis lietā Nr. 2017-10-01 (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējas rakstveida viedoklis). Šajā viedoklī Pieteikuma iesniedzēja paudusi savus apsvērumus par izskatāmo lietu, kā arī lūgusi Satversmes tiesu turpināt tiesvedību lietā un uzturējusi konstitucionālajā sūdzībā ietvertu prasījumu atzīt Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no 2016. gada 25. oktobra, kā arī atzīt Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otro teikumu par neatbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no 2016. gada 25. oktobra. Šajā rakstveida viedoklī Pieteikuma iesniedzēja papildus lūdz Satversmes tiesu:

1) atzīt Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu par neatbilstošu Satversmes 105. pantam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no 2016. gada 25. oktobra;

2) spriedumā norādīt, ka Pieteikuma iesniedzējai ir piešķiramas tiesības izmantot likumdevēja izstrādāto jauno procesuālo regulējumu, un tādējādi nodrošināt iespēju no jauna izskatīt lietu par noziedzīgi iegūtu mantu, izmantojot jaunajā procesuālajā regulējumā ietvertās procesuālās garantijas;

3) spriedumā norādīt, ka Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2017. gada 7. marta lēmuma krimināllietā Nr. 11816005914 izpilde tiek apturēta līdz brīdim, kad tiesā tiks izskatīts Pieteikuma iesniedzējas pieteikums par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka procesuāla rakstura jautājumi parasti apskatāmi pirms tiesību normas satversmības izvērtēšanas, ciktāl nav nepieciešams izvērtēt atsevišķus lietas aspektus pēc būtības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2012-22-0103 10. punktu vai 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 17. punktu*).

Līdz ar to Satversmes tiesa visupirms secīgi izvērtēs Pieteikuma iesniedzējas rakstveida viedoklī ietvertos papildu lūgumus.

11. Pieteikuma iesniedzēja rakstveida viedoklī papildus lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu par neatbilstošu arī Satversmes 105. pantam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no 2016. gada 25. oktobra.

Pieteikuma iesniedzēja konstitucionālajā sūdzībā nav formulējusi prasījumu un sniegusi juridisko pamatojumu par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Satversmes 105. pantam, un lieta par šādu prasījumu Satversmes tiesā nav ierosināta. Pieteikuma iesniedzēja rakstveida viedoklī pēc būtības lūdz Satversmes tiesu paplašināt prasījuma robežas izskatāmajā lietā.

Satversmes tiesa vairākkārt secinājusi, ka noteiktos gadījumos tā var paplašināt prasījuma robežas jau ierosinātā lietā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 19. decembra sprieduma lietā Nr. 2007-13-03 6. punktu un 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 18. punktu*). Tomēr, paplašinot prasījuma robežas, ir jāņem vērā gan Satversmes tiesas procesa principi, gan lietas procesuālā stadija.

Satversmes tiesā lieta tiek sagatavota izskatīšanai un izskatīta, ņemot vērā gan konstitucionālajā sūdzībā un lēmumā par lietas ierosināšanu norādīto prasījumu, gan arī Saeimas atbildes rakstā ietvertu juridisko argumentāciju par šo prasījumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2006. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr. 2006-10-03 16.2. punktu*). Saeima ir iesniegusi atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu par tādu prasījumu, kāds norādīts konstitucionālajā sūdzībā un lēmumā par lietas ierosināšanu. Tāpat arī lietā pieaicinātās personas sniegušas viedokli, ievērojot minēto prasījumu.

Izskatāmajā lietā Pieteikuma iesniedzējas rakstveida viedoklī paustais lūgums par prasījuma robežu paplašināšanu pēc būtības ir atzīstams par jaunu konstitucionālo sūdzību, uz kuras pamata Satversmes tiesai visupirms būtu jālemj par lietas ierosināšanu un tad jāpagatavo lieta izskatīšanai. Tādējādi izskatāmajā lietā prasījuma robežu paplašināšana lietas izskatīšanas stadijā neatbilst Satversmes tiesas procesa principiem.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējas lūgums par prasījuma robežu paplašināšanu ir noraidāms.

12. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu spriedumā noteikt arī to, ka Pieteikuma iesniedzējai ir piešķiramas tiesības izmantot likumdevēja izstrādāto jauno procesuālo regulējumu, un tādējādi nodrošināt iespēju no jauna izskatīt lietu par noziedzīgi iegūtu mantu, izmantojot jaunajā procesuālajā regulējumā ietvertās procesuālās garantijas.

Satversmes tiesas likums noteic Satversmes tiesas tiesības izlemt jautājumus, kas saistīti ar personas pamattiesību aizskāruma novēršanu. Satversmes tiesa, izskatot lietu, ņem vērā, ka tā ir ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības. Satversmes tiesas uzdevums ir pēc iespējas novērst personas pamattiesību aizskārumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2005. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-12-0103 25. punktu*). Ja Satversmes tiesa spriedumā atzīst tiesību normu par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, tā lemj par veidu, kādā pēc iespējas ir novēršams pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārums.

Tādējādi Satversmes tiesa šādu lūgumu izvērtē tajā sprieduma daļā, kur nosaka brīdi, ar kuru tiesību norma zaudē spēku.

13. Pieteikuma iesniedzēja lūdz apturēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2017. gada 7. marta lēmuma krimināllietā Nr. 11816005914 izpildi līdz brīdim, kad tiesā tiks izskatīts pieteikums par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Satversmes tiesas 3. kolēģija 2017. gada 10. aprīļa lēmumā par lietas Nr. 2017-10-01 ierosināšanu citstarp noteica, ka Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2017. gada 7. marta lēmuma krimināllietā Nr. 11816005914 izpilde ir apturama līdz Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektā daļa noteic, ka konstitucionālās sūdzības iesniegšana neaptur tiesas nolēmuma izpildi, izņemot gadījumus, kad Satversmes tiesa lēmusi citādi. Satversmes tiesa atzinusi, ka nolēmuma izpildes apturēšana ir uzskatāma par ārkārtēju Satversmes tiesas procesa līdzekli, kas ir piemērojams vienīgi svarīgu mērķu sasniegšanai, piemēram, lai nodrošinātu personas tiesību aizsardzību tādos gadījumos, kad nolēmuma izpilde attiecīgajā vispārējās jurisdikcijas tiesas lietā pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu

padarīt neiespējamu Satversmes tiesas nolēmuma izpildi vai radīt būtisku kaitējumu pieteikuma iesniedzējam (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 19. jūnija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. 2014-09-01 4. un 5. punktu*).

Tiesas nolēmuma izpildes apturēšana visupirms ir līdzeklis, kas nodrošina Satversmes tiesas procesa efektivitāti un tā mērķa sasniegšanu, vienlaikus neradot personai jaunu pamattiesību aizskārumu. Savukārt personas pamattiesību aizsardzība pēc Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās nodrošināma atbilstoši Satversmes tiesas likuma 29. panta 2.¹ daļai un 32. panta otrajai daļai. Tādējādi personas pamattiesību aizsardzību pēc Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās īsteno tiesību normu piemērotājs, piemēram, tiesa, ņemot vērā arī konkrētajā nolēmumā ietvertos secinājumus.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējas lūgums apturēt tiesas nolēmuma izpildi ir noraidāms.

14. Izskatāmajā lietā Saeima ir izteikusi vairākus lūgumus par tiesvedības izbeigšanu lietā. Saeima lūdz izbeigt tiesvedību prasījumā par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo Satversmes tiesa lietā Nr. 2016-13-01 jau ir lēmusi par to pašu prasījuma priekšmetu, kāds ir izskatāmajā lietā.

Saeima lūdz Satversmes tiesu izbeigt tiesvedību arī prasījumā par Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrā teikuma atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Proti, minētā Kriminālprocesa likuma norma neradot vienlīdzības principa pārkāpumu, jo neparedzot atšķirīgu attieksmi pret Pieteikuma iesniedzēju.

Satversmes tiesai gadījumā, ja lietā ir izteikti argumenti, kas varētu būt pamats tiesvedības izbeigšanai, tie jāizvērtē visupirms (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2015-22-01 12. punktu*).

Lai noskaidrotu, vai izskatāmajā lietā tiesvedība ir turpināma, Satversmes tiesa secīgi izvērtēs:

1) vai ir pamats izbeigt tiesvedību, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 5. punktu, prasījumā par Kriminālprocesa likuma 629. panta

piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam;

2) vai ir pamats izbeigt tiesvedību, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 3. punktu, prasījumā par Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrā teikuma atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

15. Saeima uzskata, ka Satversmes tiesa lietā Nr. 2016-13-01 jau ir izlēmusi jautājumu par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, turklāt arī attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju, un tāpēc tiesvedība par šo prasījumu būtu izbeidzama. Pieteikuma iesniedzēja ir lūgusi Satversmes tiesu atzīt minēto Kriminālprocesa likuma normu par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no tās pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 5. punkts noteic, ka tiesvedību lietā var izbeigt līdz sprieduma pasludināšanai ar Satversmes tiesas lēmumu, ja pasludināts spriedums citā lietā par to pašu prasījuma priekšmetu.

15.1. Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2016-13-01 nolēma, ka Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa, ciktāl tiesa nevar pārvērtēt procesa virzītāja lēmuma par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem tiesiskumu un pamatotību, neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa atzina, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu valstij ir pienākums nodrošināt tiesības uz taisnīgu tiesu tā, lai tiktu īstenota efektīva tiesību aizsardzība. Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu demokrātiskā tiesiskā valstī ir jānodrošina pušu līdzvērtīgu iespēju principa ievērošana, un tas citstarp ir saistīts arī ar personas tiesībām iepazīties ar šā procesa materiāliem. Tas apstāklis, ka procesa virzītājs, kas vienlaikus ir viena no procesa par noziedzīgi iegūtu mantu pusēm un turklāt joprojām turpina izmeklēt noziedzīgo nodarījumu, pieņem arī lēmumu par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem, rada pamatotas šaubas par šā lēmuma objektivitāti un neatkarību, ja tas netiek saskaņā ar taisnīgas tiesas principu pārvērtēts tiesā. Likumdevējam būtu jānosaka tāda kārtība, kas nodrošinātu pušu līdzvērtīgu iespēju principu šajās lietās,

paredzot tiesai iespēju pārbaudīt, vai procesa virzītāja lēmums par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem ir tiesisks un pamatots. Tieši tiesa ir tas subjekts, kam, izskatot jautājumu pēc būtības, vienlaikus būtu jāveic kontroles funkcija pār ar mantu saistīto personu pamattiesību ievērošanu (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 14.1. un 15.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējas konstitucionālajā sūdzībā norādītie lietas faktiskie apstākļi un juridiskais pamatojums prasījumā par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir līdzīgi lietas Nr. 2016-13-01 ietvaros izvērtētajiem faktiskajiem apstākļiem un juridiskajam pamatojumam. Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2016-13-01 jau ir izvērtējusi Pieteikuma iesniedzējas norādītos argumentus par minētās tiesību normas satversmību un atzinusi šo normu par neatbilstošu Satversmei.

Līdz ar to Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2016-13-01 jau ir atzinusi Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu, ciktāl tiesa nevar pārvērtēt procesa virzītāja lēmuma par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem tiesiskumu un pamatotību, par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, tādējādi šo normu atkārtoti vērtēt nav nepieciešams.

15.2. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32. panta trešo daļu tiesību norma, kuru Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, uzskatāma par spēkā neesošu no sprieduma publicēšanas dienas, ja tiesa nav noteikusi citādi. Minētā likuma norma tiesai piešķir plašu rīcības brīvību izlemt, no kura brīža spēku zaudē norma, kas atzīta par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2016-13-01 atzina Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu, ciktāl tiesa nevar pārvērtēt procesa virzītāja lēmuma par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem tiesiskumu un pamatotību, par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no sprieduma publicēšanas dienas. Spriedums lietā Nr. 2016-13-01 publicēts oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” 2017. gada 25. maijā, Nr. 102 (5929). Vienlaikus Satversmes tiesa noteica, ka līdz jauna tiesiskā

regulējuma pieņemšanai Kriminālprocesa likuma 628. pantā minētās ar mantu saistītās personas tiesības lūgt tiesu pārvērtēt procesa virzītāja lēmumu par tās iepazīšanos ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem nodrošināmas, tieši piemērojot Satversmes 92. pantu un sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 atziņas (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma Nr. 2016-13-01 16.2. punktu*).

No izskatāmās lietas faktiskajiem apstākļiem izriet, ka 2017. gada 7. martā Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija procesā par noziedzīgi iegūtu mantu attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju pieņēma lēmumu, kas atbilstoši apstrīdētajai normai nav pārsūdzams. 2017. gada 21. martā, pēc tam, kad process par noziedzīgi iegūtu mantu bija noslēdzies, Pieteikuma iesniedzēja iesniedza konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā. Lai būtu iespējams novērst negatīvās sekas, ko Pieteikuma iesniedzējai radījusi Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas piemērošana procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, Pieteikuma iesniedzēja lūdza atzīt šo normu par spēkā neesošu no tās pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

Izskatāmās lietas ierosināšanas brīdī prasījums par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam vēl nebija izspriests. Satversmes tiesa lietā Nr. 2016-13-01 nav izvērtējusi Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas spēkā neesību attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju.

Līdz ar to izskatāmajā lietā nepastāv Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 5. punktā paredzētais priekšnoteikums tiesvedības izbeigšanai. Satversmes tiesai ir jāizvērtē Pieteikuma iesniedzējas lūgums atzīt Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu par spēkā neesošu no Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

16. Pieteikuma iesniedzēja ir lūgusi Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam no 2016. gada 25. maija, proti, no brīža, kad procesa virzītājs pieņēma lēmumu uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tās pamattiesību aizskārumu varētu novērst, atzīstot apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmei ar atpakaļejošu spēku.

Satversmes tiesas likuma 32. panta trešā daļa Satversmes tiesai piešķir kompetenci izlemt jautājumu par to, vai gadījumā, kad apstrīdētā norma sprieduma pieņemšanas brīdī jau ir zaudējusi savu spēku, būtu iespējams atzīt šo normu par spēkā neesošu no kāda brīža pagātnē (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 27. janvāra sprieduma lietā Nr. 2010-22-01 15. punktu*).

Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2016-13-01, lemjot par apstrīdētās normas atzīšanu par spēkā neesošu no sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Cell Finance” pamattiesību aizskārums rašanās brīža, citstarp ņēma vērā to, ka ir jāpastāv iespējai īstenot tās tiesību aizsardzību, pēc iespējas novēršot šaubas par procesa virzītāja, proti, amatpersonas, kas pieņēma lēmumu par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem, objektivitāti un neatkarību. Lai nodrošinātu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Cell Finance” tiesību aizsardzību un dotu iespēju iesniegt pieteikumu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa, ciktāl tiesa nevar pārvērtēt procesa virzītāja lēmuma par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem tiesiskumu un pamatotību, nodrošinot personai efektīvu īpašuma tiesību aizsardzību, tika atzīta par spēkā neesošu no konstitucionālās sūdzības iesniedzējas pamattiesību aizskārums rašanās brīža (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 16.1. punktu*).

No lietas materiāliem izriet, ka tiesiskā situācija, kurā atrodas Pieteikuma iesniedzēja, ir līdzīga tai, kurā atradās konstitucionālās sūdzības iesniedzēja – sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Cell Finance” – lietā Nr. 2016-13-01.

Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka konstitucionālā sūdzība tika iesniegta laikā, kad lieta Nr. 2016-13-01 vēl nebija izskatīta, Satversmes tiesa uzskata: lai Pieteikuma iesniedzējai būtu nodrošinātas tiesības uz taisnīgu tiesu, tai ir jāpastāv līdzvērtīgai tiesību aizsardzībai kā konstitucionālās sūdzības iesniedzējai lietā Nr. 2016-13-01.

Tādējādi, lai pēc iespējas novērstu Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas radītās nelabvēlīgās tiesiskās sekas, šī norma attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju jāatzīst par spēkā neesošu no tās pamattiesību aizskārums rašanās brīža.

17. Saeima uzskata, ka izskatāmajā lietā attiecībā uz prasījumu par Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrā teikuma atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam ir pamats izbeigt tiesvedību, jo šī norma Pieteikuma iesniedzējai nerada nelabvēlīgākus savu tiesību aizsardzības noteikumus kā aizskartajam mantas īpašniekam pamata kriminālprocesā. Proti, arī šim aizskartajam mantas īpašniekam neesot tiesību iesniegt kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas lēmumu. Tādējādi Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrais teikums neradot atšķirīgu attieksmi pret Pieteikuma iesniedzēju.

Lai Satversmes tiesa varētu izvērtēt, vai tiesību norma rada atšķirīgu attieksmi pret personām, visupirms ir jāizvērtē, vai un kuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 2. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-46-01 7. punktu*).

Līdz ar to tiesvedība lietā ir turpināma.

18. Satversmes 91. panta pirmais teikums nosaka: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.”

Satversmes 91. panta pirmajā teikumā nostiprinātajam vienlīdzības principam ir jāgarantē vienotas tiesiskās kārtības pastāvēšana. Proti, tā uzdevums ir nodrošināt, lai tiktu īstenota tāda tiesiskas valsts prasība kā likumu aptveroša ietekme uz visām personām un lai likums tiktu piemērots bez jebkādām privilēģijām. Tas arī garantē likuma pilnīgu iedarbību, tā piemērošanas objektivitāti un bezkaislību, kā arī to, ka nevienam nav ļauts neievērot likuma priekšrakstus (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.1. punktu*). Tomēr šāda tiesiskās kārtības vienotība nenozīmē nivelēšanu, jo „vienlīdzība pieļauj diferencētu pieeju, ja tā demokrātiskā sabiedrībā ir attaisnojama” (*sk. Satversmes tiesas 2001. gada 26. jūnija sprieduma lietā Nr. 2001-02-0106 secinājumu daļas 4. punktu*).

Satversmes tiesa, interpretējot Satversmes 91. pantu, ir atzinusi, ka vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī

pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2001. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2000-07-0409 secinājumu daļas 1. punktu un 2005. gada 11. novembra sprieduma lietā Nr. 2005-08-01 5. punktu*). Atšķirīgai attieksmei nav objektīva un saprātīga pamata, ja tai nav leģitīma mērķa vai ja nav samērīgas attiecības starp izraudzītajiem līdzekļiem un nospraustajiem mērķiem (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 23. decembra sprieduma lietā Nr. 2002-15-01 secinājumu daļas 3. punktu*).

Tātad, lai izvērtētu, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam, jānoskaidro:

1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos;

2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām;

3) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis, un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2014-08-03 12. punktu un 2017. gada 6. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-10-01 13. punktu*).

19. Lietas dalībnieki pauž viedokli, ka vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos atrodas tāds aizskartais mantas īpašnieks, kura mantai uzlikts arests, kā viena no ar mantu saistītajām personām sevišķajā procesā – procesā par noziedzīgi iegūtu mantu – un aizskartais mantas īpašnieks, kura mantai uzlikts arests, pamata kriminālprocesā.

Satversmes tiesa norādījusi, ka divas situācijas nekad nav pilnīgi identiskas. Salīdzināšanai jāizvēlas tāda situācija, kurai ir viena vai vairākas ar pārbaudāmo situāciju kopīgas pazīmes (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 4. janvāra sprieduma lietā Nr. 2006-13-0103 7. punktu*). Vērtējot, vai vienlīdzīgas attieksmes princips tiek ievērots, noteicošais ir tas, vai vairākas personas vieno kopīga un būtiska tām piemītoša pazīme. Lai noskaidrotu, vai un kuras personas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, ir nepieciešams noteikt galveno šīs personas vienojošo

pazīmi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 17. punktu*).

Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiek lemts par Kriminālprocesa likuma 628. pantā minēto ar mantu saistīto personu īpašuma tiesībām (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 10. punktu*). Pieteikuma iesniedzēja ir īpašniece mantai, kurai ir uzlikts arests, lai vēlāk varētu tikt veikta mantas konfiskācija sevišķajā procesā – procesā par noziedzīgi iegūtu mantu. Savukārt Kriminālprocesa likuma 111.¹ pants ietver aizskarto mantas īpašnieku, kura mantai uzlikts arests, kā pamata kriminālprocesa dalībnieku, kura tiesības rīkoties ar mantu ir ierobežotas.

No minētā izriet, ka būtiskākā personas vienojošā pazīme ir mantas īpašnieku ierobežotās tiesības rīkoties ar mantu, par kuras noziedzīgo izcelsmi un turpmāko rīcību ar to lemj tiesa.

Tomēr viena kopīga pazīme pati par sevi ne vienmēr var kalpot par pietiekamu argumentu, lai konstatētu, ka personas atrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos. Satversmes tiesai ir jāizvērtē arī tas, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas liecinātu, ka personas neatrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 17.2. punktu un 2017. gada 6. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-10-01 16. punktu*). Tāpēc Satversmes tiesai, vērtējot tiesību normas atbilstību Satversmes 91. pantā ietvertajam vienlīdzības principam, ir jākonstatē ne tikai kopīgas pazīmes esība, bet arī tas, vai apstākļi, kādos atrodas personas, ir vienādi un savstarpēji salīdzināmi.

Līdz ar to Satversmes tiesai jānoskaidro, vai personas atrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos.

20. Izskatāmajā lietā tiek salīdzinātas personas, kuras ir īpašnieces mantai, kurai uzlikts arests un par kuras noziedzīgo izcelsmi un turpmāko rīcību ar to lemj tiesa (turpmāk arī – aizskartās mantas īpašnieki) dažādos Kriminālprocesa likumā regulētos procesos, proti, pamata kriminālprocesā vai sevišķajā procesā – procesā par noziedzīgi iegūtu mantu.

Lietas dalībnieki un pieaicinātās personas pauž atšķirīgus uzskatus par to, vai šīs personas atrodas savstarpēji salīdzināmos apstākļos. Pieaicinātā persona Tiesībsargs norāda, ka šīs personas atrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos, jo neatkarīgi no procesa veida tām ir identisks procesuālais statuss (*sk. lietas materiālu 2. sēj. 133. lp.; sk. arī pieaicinātās personas K. Stradas-Rozenbergas viedokli lietas materiālu 2. sēj. 147.–148. lp.*). Savukārt Ģenerālprokuratūra uzsver, ka, ņemot vērā procesa par noziedzīgi iegūtu mantu mērķi un tajā skatāmo jautājumu loku, neesot pamatoti šo procesu salīdzināt ar pamata kriminālprocesu (*sk. lietas materiālu 3. sēj. 17. lp.*). Šādam uzskatam pievienojas arī J. Stukāns, kas norāda, ka, ņemot vērā tiesas procesu saturu, būtību un tiesas kompetenci, nebūtu pieļaujams šos procesus savstarpēji salīdzināt (*sk. lietas materiālu 2. sēj. 151. lp.*).

Tāpēc, lai noskaidrotu, vai šīs personas atrodas savstarpēji salīdzināmos apstākļos, Satversmes tiesai ir jāizvērtē sevišķā procesa – procesa par noziedzīgi iegūtu mantu – būtība un mērķis.

20.1. Kriminālprocesā vienlaikus ar jautājumiem par personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā var būt nepieciešams risināt jautājumus, kas var skart personas īpašuma tiesības vai mantiskās intereses. Tomēr noziedzīgu nodarījumu izmeklēšana nereti ir sarežģīts un ilgstošs process, kurā vajag lemt par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un par turpmāko rīcību ar šo mantu, negaidot galīgo nolēmumu kriminālprocesā. Tāpēc Kriminālprocesa likumā ir paredzēts, ka mantiskie jautājumi var tikt risināti ne tikai pamata kriminālprocesā, bet arī procesā par noziedzīgi iegūtu mantu.

Process par noziedzīgi iegūtu mantu ir viens no sevišķā procesa veidiem kriminālprocesā (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 11. punktu*). Mantisko jautājumu risināšana šā procesa ietvaros nozīmē, ka šie jautājumi tiek risināti atsevišķa patstāvīga procesa ietvaros (*sk. pieaicinātās personas K. Stradas-Rozenbergas viedokli lietas materiālu 2. sēj. 144. lp.*). Šis process ir vērsts tikai uz kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu atrisināšanu. Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu netiek noskaidrota personas vaina, bet gan tiek lemts par mantas noziedzīgo izcelsmi vai saistību ar noziedzīgu

nodarījumu (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 10. punktu*). Arī Saeima un pieaicinātās personas uzsver, ka šis process ir vērsts uz konkrēta fakta noskaidrošanu un tā mērķis nav atzīt personu par vainīgu konkrēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā (*sk., piemēram, pieaicinātās personas Tieslietu ministrijas viedokli lietas materiālu 2. sēj. 130. lp.*). Tādējādi procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiesas kompetencē ir tikai viens no tiem jautājumiem, kurus skata un vērtē tiesa pamata kriminālprocesā, citstarp lemjot par kādas personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2014/42/ES (2014. gada 3. aprīlis) par nozieguma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā 4. panta 2. punkts noteic, ka vismaz tad, ja tas nav iespējams aizdomās turētās vai apsūdzētās personas slimības vai bēguļošanas dēļ, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, kuri ļauj konfiscēt nozieguma rīkus un noziedzīgi iegūtus līdzekļus gadījumos, kad ir ierosināta krimināllieta par noziedzīgu nodarījumu, kas var būt par pamatu ekonomiska labuma tiešai vai netiešai ieguvei, un šādā kriminālprocesā varētu pieņemt notiesājošu spriedumu, ja aizdomās turētā vai apsūdzētā persona būtu varējusi stāties tiesas priekšā. Arī Finanšu darījumu darba grupas [*The Financial Action Task Force (FATF)*], kas izstrādā un sekmē politiskās nostādnes, tai skaitā pasaules finanšu sistēmas aizsardzībai pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, 4. rekomendācijā „Konfiskācija un pagaidu pasākumi” norādīts, ka valstīm ir jāapsver iespēja noteikt pasākumus, ar kuriem noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai nozieguma izdarīšanas rīkus var konfiscēt, nepieņemot notiesājošu spriedumu krimināllietā (konfiskācija bez notiesājoša sprieduma).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu uzskatāms par izņēmumu no pamata kriminālprocesa (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 11. punktu*). Šis process var tikt uzsākts tikai tad, ja pastāv Kriminālprocesa likuma 626. pantā minētie nosacījumi. Turklāt šajā procesā mantiskie jautājumi tiek izlemti galīgi. Ja pirmstiesas kriminālprocesā ir bijis process par noziedzīgi iegūtu mantu un tā ietvaros tiesa ir atzinusi mantu par noziedzīgi iegūtu, tad tiesa pamata kriminālprocesā vairs nelemj par rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu (*sk. pieaicinātās personas Ģenerālprokuratūras viedokli*

lietas materiālu 3. sēj. 17. lp.). Tas ir viens no veidiem, kādos galīgi tiek izlemts jautājums par noziedzīgi iegūtu mantu (*sk. pieaicinātās personas K. Stradas-Rozenbergas viedokli lietas materiālu 2. sēj. 144. lp.*).

Tātad process par noziedzīgi iegūtu mantu ir atsevišķs un nošķirts process, kura ietvaros tiesa vērtē tikai vienu lietā radušos jautājumu – mantisko jautājumu.

20.2. Likumdevēja mērķis, izdalot mantisko jautājumu vērtēšanu sevišķā procesā, ir nodrošināt savlaicīgu un uz procesa ekonomijas interesēm vērstu kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu atrisināšanu (*sk. arī Satversmes tiesas 2016. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 10. punktu*). Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu ir jānodrošina sabiedrības interese par efektīvu kriminālprocesa norisi un citu personu tiesību aizsardzība (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 14.2. punktu*). Šāda procesa izdalīšana ir saistīta arī ar nepieciešamību nodrošināt personas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. Tāpēc process par noziedzīgi iegūtu mantu tiek izdalīts tieši pirmstiesas kriminālprocesa laikā.

Ņemot vērā to, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izņēmums no mantisko jautājumu risināšanas kārtības pamata kriminālprocesā, šādam procesam var būt atšķirīgi noteikumi, kas vērsti uz ātru un efektīvu tā mērķa sasniegšanu. Saeima norāda, ka, ņemot vērā procesā izskatāmo jautājumu ierobežotību, kā arī to, ka process ir radīts iespējami ātrākai un efektīvākai minēto jautājumu atrisināšanai, likumdevējs ir izšķīries noteikt šādu jautājumu izskatīšanu divās instancēs (*sk. lietas materiālu 2. sēj. 126. lp.*). Tādējādi Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrajā teikumā ietvertais regulējums ir viens no līdzekļiem, ar kuriem tiek panākta mantisko jautājumu ātra un efektīva atrisināšana.

Likumdevējam demokrātiskā tiesiskā valstī, pieņemot procesuālos likumus, ir rīcības brīvība gan noteikt attiecīgos procesos skatāmo lietu kategorijas, gan arī lemt par dažādu kategoriju lietu izskatīšanas kārtību. Tāpat likumdevējam ir tiesības noteikt pamattiesībām atbilstošu lietu izskatīšanas, tostarp nolēmumu pārsūdzēšanas, kārtību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 17. punktu*). Satversmes tiesa ir atzinusi, ka no vispārējiem tiesību

principiem un Satversmes neizriet valsts pienākums ikvienas kategorijas lietai paredzēt pārsūdzību kasācijas instances tiesā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 17. punktu un 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 11. punktu*).

Kasācijas instance pilda īpašu funkciju, un tai ir publiski tiesisks raksturs, kas vērsts uz tiesību normu vienveidīgu piemērošanu un iztulkošanu visā valstī (*sk. Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-04-01 secinājumu daļas 2.1. punktu*). Kasācijas instancē tiek skatīti jautājumi par materiālo un procesuālo tiesību normu interpretāciju (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 2. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-22-01 18.1. punktu*). Izskatāmajā lietā Satversmes 91. panta pirmais teikums ir jāvērtē kopsakarā ar vispārējiem tiesību principiem, tai skaitā tiesiskuma un taisnīgas tiesas principiem, kuru tvērumā neietilpst personas subjektīvās tiesības ikvienas kategorijas lietu pārsūdzēt kasācijas instancē.

Lai arī personas mantiskie jautājumi var tikt risināti gan procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, gan pamata kriminālprocesā, ir jāatzīst, ka, ņemot vērā procesa par noziedzīgi iegūtu mantu atšķirīgo būtību un mērķi, nav pamata abus šos procesus salīdzināt. Aplūkojot Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otro teikumu kopsakarā ar Kriminālprocesa likuma regulējumu, secināms, ka personas atrodas atšķirīgos un savstarpēji nesalīdzināmos apstākļos. Izskatāmajā lietā no Satversmes 91. panta pirmā teikuma neizriet likumdevēja pienākums paredzēt vienādu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos un savstarpēji nesalīdzināmos apstākļos.

Tā kā personas neatrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos, Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otrais teikums atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30.–32. pantu, Satversmes tiesa

n o s p r i e d a :

1. Atzīt Kriminālprocesa likuma 629. panta piekto daļu, ciktāl tiesa nevar pārvērtēt procesa virzītāja lēmuma par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem tiesiskumu un pamatotību, par spēkā neesošu attiecībā uz IMEX PROVIDER LTD no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža, ievērojot Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija spriedumu lietā Nr. 2016-13-01.

2. Atzīt Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas otro teikumu par atbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja

I. Ziemele